

en Række private Virksomheder, for at den Trang, der var Landet over og i Hovedstaden til en saadan højere Dannelse, kunde blive tilfredsstillet. Det vil sige, at man i mange Aar ad privat Vej har udført et Arbejde, som skulde have været gjort af Staten efter det Princip, hvorpaa Statens Forhold til Skolevæsenet i det hele taget er bygget. Det er da ikke unaturligt, at der netop paa dette Omraade kan komme et Øjeblik, hvor man siger: Nu have vi i saa mange Aar baaret Byrden alene, men hvis vi skulle kunne fortsætte, er det nødvendigt, at der fremtidig gribes ind fra det offentlige Side. Dette Spørgsmaal er rejst her i Tinget allerede for adskillige Aar siden. Hvis jeg ikke husker fejl, var der for en halv Snes Aar siden en Forhandling om det, hvor der fra Kultusministerens Side lød den Indvending, at de private Skoler i Kjøbenhavn jo netop vare private Skoler, det vil sige i alle Henseender styrede sig selv, stillede sig selv deres Opgaver og gennemførte dem paa deres egen Maade, og derfor var det Skoler, der intet knnde kræve af Staten. Der blev gjort opmærksom paa, at dette var en gal Opfattelse af Forholdet: de private lærde Skoler stille sig ikke selv deres Opgave, de faa den til Punkt og Prikke givet af Staten gennem dens Eksamenbestemmelser; heller ikke Maaden, hvorpaa der naas frem til Løsningen af de givne Opgaver, er overladt til de private Kræfters Afgørelse, Staten har givet bestemte Regler for, hvorledes Undervisningen skal drives, hvor stort Antallet af Timer skal være osv. Her er slet ikke Tale om at hævde en Frihed, som skulde gøre det umuligt, at det offentlige griber ind. Det er saa at sige Statsinstitutioner, drevne af private Kræfter, vi her staa over for. Det er derfor ganske naturligt, at det Spørgsmaal kommer til Overvejelse, om Staten ikke efter en anden og større Maalestok end tidligere har Foranledning til at tage sig af dem. Det ærede Medlem for Odense Amts 8de Valgkreds, som gennemgik Sagen saa grundigt, sagde, at det, som var den egentlige Skavank ved denne private Virksomhed, var den Omstændighed, at der var en for stor Tilstrømning af Lærere; det var Kernen i Spørgsmaalet og noget, man ikke fra det offentlige Side kunde gribe ind i ad den foreslaaede Vej. Jeg tror slet ikke, det ærede Medlem har Ret deri. Han vilde have Ret, hvis man enten forlangte offentlig Understøttelse til Forsørgelse af det Overskud af Lærere, som den store

Tilstrømning havde medført, eller hvis denne havde bevirket, at nu underbød Lærerne hinanden saaledes, at det derigenem blev umuligt at holde deres Udkomme oppe paa et ellers opnaaeligt Niveau. Men det er jo slet ikke Tilfældet. Bevægelsen er jo netop gaaet den omvendte Vej. Tidligere var det saaledes, at der ikke var nogen fast Lærerstand, i alt Fald ved den Slags Skoler, her er Tale om. Lærerne vare for en meget stor Del midlertidige Kræfter, der bagefter gik ud til anden praktisk Virksomhed i Livet, og med saadanne Lærere kunde der ganske naturligt ikke være Tale om nogen fast Organisation eller noget Samarbejde om at holde Niveauet oppe. Men efter at vi nu ere naaede til at have en egentlig Lærerstand gennem den Skoleembedseksamen, som blev indrettet for snart 20 Aar siden, saa betyder dette, at nu have vi en Kreds af Mennesker, hvis Livsopgave det er at virke ved disse Skoler, og som derfor ogsaa ganske anderledes end de tidligere Lærere føle sig kaldede til at samle sig og væрге deres fælles Interesser. Tilstrømningen af Lærere har altsaa netop frembragt de fastere Rammer, under hvilke Lærerne ved Skolerne nu virke, og ikke det omvendte. Den gør sit til at sikre dem et Niveaue, som de tidligere ikke havde Kræfter til at sikre sig. Nej, det er ikke det, at vi have faaet en egen Skoleembedstand, der har bevirket, at Sagerne staa saa vanskeligt. De staa vanskeligt, fordi man for at føre denne Sag igennem, helt igennem med private Kræfter, maatte skruer Fordringerne til dem, hvis Børn gaa i Skolerne, saa højt op, at det er umuligt for dem at indfri dem. Da man nu altsaa ikke kan vælge denne Vej, som efterhaanden vilde føre til, at Skolerne maatte nedlægges af Mangel paa Elever, saa maa man ad anden Vej sikre sig Midlerne til at naa frem og samtidig holde Fordringerne til Forældrene nede paa et overkommeligt Trin og paa den Maade komme den herskende Trang til højere Undervisning i Møde. Det er en saadan anden Vej, der i dette Øjeblik foreligger, en Vej, som man fra Skolernes Side anser for at være fremkommelig. Selvfølgelig skal en lovgivende Forsamling se kritisk paa Ønsker af den Art. Den skal ikke uden videre, fordi Skolerne nu anse denne Løsning for at være den rette, straks sige ja og Amen. Den skal underkaste den samme Kritik, som den maa underkaste enhver Sag. Men jeg tror, at, hvis man gør det, vil det være muligt ad den Vej, her er